

Бондар С. В., доцент
кафедри філософії кредитно-економічного факультету

ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Вища освіта в сучасній Україні суттєво змінюється під впливом процесу глобалізації, інтенсифікації та прискоренні суспільного життя, інтернаціоналізації економічної сфери та культуротворчих факторів. Формуються нові вимоги до освітнього процесу, одночасно відкриваються нові можливості завдяки сучасним гуманітарним і природничо-науковим технологіям. Такий вплив викликає суперечливі наслідки. З одного боку, навчальні заклади набувають значної автономії, отримують можливість самостійно визначати стратегію подальшого розвитку, з іншого, стають залежними від економічних чинників. Істотно змінюється система професійної освіти, переосмилюються її зміст і методи. Вона набуває характеру та запозичує форми діяльності тих галузей, у яких будуть працювати майбутні спеціалісти.

Способи підготовки студентів-економістів нагадують конвеєрне виробництво, колись запроваджене, за найпоширенішою версією, Г.Фордом. Велика кількість студентів та інтенсивність навчального процесу зводять контакт викладача зі студентом до мінімуму. Як приклад, викладач філософії повинен викласти більше ніж двохтисячолітню історію світової філософії за сорок лекційних годин. Єдина мета викладача, в таких умовах, викласти максимальну кількість матеріалу в доступній для студентів першокурсників формі. Швидка зміна тем семінарських занять не дають можливості глибоко проаналізувати навчальний матеріал, який, за своєю природою, потребує тривалих ґрунтовних роздумів. Самостійна робота студента нагадує одиночне плавання недосвідченого юнга на великому багатоцоглевому фрегаті.

Суттєвим деморалізуючим фактором можна вважати оплату студентами навчання. Освіта, за таких умов, сприймається як товар. Якщо товар гідно оплачений, чи можна вимагати від покупця (тобто студента) дисципліни, старанності, працелюбності та інших позитивних особистісних якостей? Продавця ж не стосується, як саме використовується проданий товар. Навчальний заклад повинен враховувати привабливість власного «освітнього товару» для покупця та споживача (студентів і роботодавців відповідно).

Позитивним аспектом вищезазначеної ситуації можна вважати те, що студент сам обирає потрібний йому «освітній товар», зазвичай, дещо «приземлений», спрямований на швидкий результат і відчутну економічну вигоду, тобто «useful knowledge». Але філософське знання, з його орієнтацією на абсолютні цінності, прагненням до «морально забарвленої» істини, за таких умов, виявляється неконкурентоспроможним.

Навчально-виховний процес, за визначенням, передбачає індивідуальний підхід, безпосередній діалог із особистістю. Саме для того, щоб повернути процес навчання в його природне русло, використовуються інноваційні освітні технології. За цією яскравою назвою прихований тисячолітній досвід навчання через безпосереднє переживання, «вчування» для набуття особистісного досвіду, навичок, компетенцій, які так цінуються всіма роботодавцями. Ще за часів Античності містерії, ігри використовувалися як методи соціалізації та виховання молоді. Значний досвід філософської герменевтичної методології переконливо довів істотне значення розуміння для формування особистісного досвіду та вироблення професійних компетенцій.

Доповідач звертає увагу шановних колег на той факт, що всі інноваційні методи навчання спрямовані, в першу чергу, на розвиток особистісних рис молоді людини, причому маються на увазі не тільки розумові здібності, але й позитивні моральні якості: відповідальність, толерантність, чесність, наполегливість тощо. Формуються також навички науково-дослідницької роботи, самостійного здобуття знань. Такі методи навчання, як ділові ігри, «мозковий шторм», кейс-методи вчать працювати у колективі, самостійно вирішувати поточ-

ні робочі питання, коректно розв'язувати конфліктні ситуації. Знання та досвід, які набуває людина в процесі гри складно переоцінити, оскільки гра, в даному випадку, є процесом самонавчання, під впливом якого змінюється (розширюється) горизонт сприйняття світу та розуміння власної людської природи.

У сучасному інформаційному суспільстві більша частина накопичених людством знань стала загальнодоступною, тому функція викладача суттєво змінюється: із носія знань він перетворюється у носія досвіду (життєвого, науково-пошукового, герменевтичного тощо). Разом зі своїми студентами він вчиться вірно обирати можливості, які відкриває сучасний світ, самостійно та вільно орієнтуватися в ньому, розуміти складну людську природу і глобальну історичну ситуацію. Вирішальною перевагою інноваційних технологій є виховання та навчання людини через введення в ситуацію, що потребує особистісного рішення, вимагає самовизначення та ціннісного вибору.

*Вільчинський Ю.М., д. філос. н., професор,
завідувач кафедри філософії*

ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ ЯК ШКОЛА ФІЛОСОФСЬКОГО МИСЛЕННЯ

На запитання чому необхідно вивчати історію філософії? Найкоротша відповідь буде — щоб навчитися філософствувати. А чи можливо навчитися філософствувати? — запитував Імануїл Кант. Адже будь-який мислитель буде власну будівлю, так би мовити, на руїнах минулого, але і ця будівля (його власна філософська система) не досягне такого стану, щоб стати міцною у всіх своїх частинах .

Звідси випливає:

1. Той, хто хоче навчитися філософствувати, а це єдина максима, яку може висувати вища школа перед студентами, — той усі системи філософії змушений розглядати лише як історію застосування (прикладання) розуму і як об'єкт для вправ свого таланту.

2. Історія філософії була і залишається найкращою школою філософської думки в системі сучасного філософського знання і як навчальної дисципліни у вищих закладах освіти України.

3. За допомогою історії філософії студенти можуть збагнути як вироблялися форми і категорії теоретичного мислення, методи освоєння думкою дійсності, методологічна культура тощо.

4. Ми повинні виходити з того, що до вищої школи приходять уже цілком сформовані особистості і з певними здібностями до теоретичного мислення. Ця здібність повинна бути розвинута, вдосконалена, тому від найдавніших часів і дотепер не існувало жодного іншого засобу, крім вивчення всієї попередньої філософії.

5. Історія філософії як навчальна дисципліна завжди була найкращим способом для молодих і допитливих умів навчатися самостійно і вільно застосовувати власний розум.

6. Саме вона розкриває перед ними галерею шляхетних і мудрих мужів, які силою цього розуму проникали у сутність речей, у сутність природи і духа, у сутність Бога, і добували для нас найвеличніші скарби розумового пізнання .

7. Актуальним залишається і запитання про співвідношення історії філософії і філософії як такої; по суті вони тотожні, більше того, сама історія філософії перетворюється на «головну науку філософії».

9. Проте, сьогодні стає очевидним, що історію філософії, як останню серйозну тему філософії ХХ ст. (О. Шпенглер) необхідно писати і вивчати вже поіменними главами, а не шляхом анонімного зведенням до так званих шкіл, течій і напрямків.

10. Філософії як такої взагалі не існує: кожна культура має свою філософію, і кожна думка живе в історичному світі. Кожна філософія є виявом свого часу, і тільки свого часу, і немає двох таких епох, які мали б однакові філософські інтенції.

11. Тому найглибша підстава й сенс будь-якого філософування перебувають у межах певної культури. Як би ми мали одну-єдину, на віки-вічну вірну філософію, історія філософії була би абсурдним уявленням.

Висновок: вивчення історії філософії і буде вивченням самої філософії, по іншому бути не може.